

10. dubna 1992

První s o u k r o m ý týdeník
se samizdatovou tradicí

Ano, šlápnutí do hovna, to je ten správný výraz pro výkon, který se podařil redaktorům "Lidových novin" ze 28.3.92 v článku o Pavlu Wonkovi. Jde-li o dámy, je to o to pikantnější.

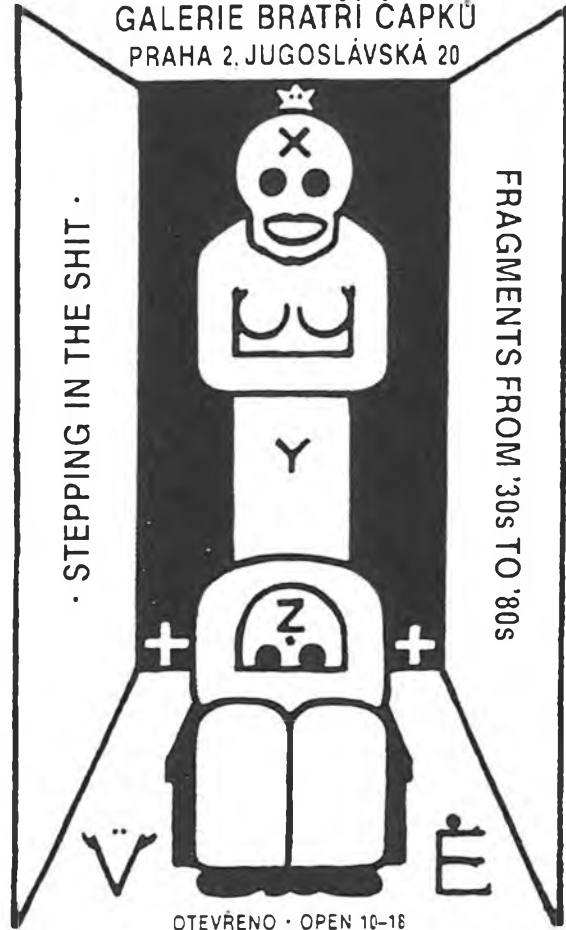
Za těchto okolností, při svědectví estébáků, v nichž odhalují Pavla Wonku jako spolupracovníka StB, již nepochybují, že tímto způsobem lze pokálet i vlastní matku. Bez jakéhokoliv důkazu se dává prostor lidem, jejichž úkolem bylo Pavla likvidovat. Myslím, že je načase říci nahlas, že je lépe být zařazen mezi tzv. "spolupracovníky StB" vedle Pavla Wonky, než patřit ke stádu do něčeho se nepletoucích spořádaných občánů alibistů. Těch, kteří v tiché kolaboraci v mesových průvodech a ponižujících volbách vždy naplňovali oněch mystických 100%. Mám takový nejasný pocit, že i ti to redaktori "Lidových novin" k nim beze zbytku patřili. Šlápnutí do do hovna je jim zaslouženou odměnou i kdyby se mělo jednat o dámský střevíček. Na základě takových článků se může lehce stát, že "Lidové noviny" klesnou na úroveň všelijakých Spíglů, k nimž bohužel, některými svými články patří i "Res publica". "To nemá chybu!"

V.H.

PAVEL BRÁZDA

GALERIE BRATŘÍ ČAPKŮ
PRAHA 2, JUGOSLÁVSKÁ 20

SLÁPNUTÍ DO HOVNA

STEPPING IN THE SHIT

FRAGMENTS FROM '30s TO '80s

OTEVŘENO · OPEN 10-18

ZLOMKY Z 30. - 80. LET

26. 3. - 26. 4. 1992

Uvnitř čísla:

1. Julius Augustin V a r g a: Ne 21 let, ale 41 let!
2. Jiří W o n k a: Vyhlášení socialistického závazku.
3. Navrácení dřívějšího majetku Junáka se prodlužuje.
4. Věra Ebels-D o l a n o v á: Nevlastní děti /Roš chod./
5. Vládní park vozů pod modrobílou vlajkou./Národ.polit./

Předpokl.cena: 1,- Kčs MIČ 47263 Náklad: 50 výtisků

v y c h á z e l o 1 9 7 3 - 1 9 7 5
o b n o v e n o 1 9 8 7 r o č n í k 9 č í s l o

Vydává: Vladimír Hajný Red. Josef Volařík
ČSA 34, 787 01 Šumperk rače: M. Zemanová, J.A. Verge

15

Uzávěrka: 5.4.92

Z činnosti českého Junáka

Při své poslední návštěvě Prahy si rozhlasový reportér Jan Měkota z Mnichova zašel k Jindřišské věži, do ústředí českého Junáka, kde se při informativním posezení vyptával na prázdninové tábory, minulou, současnou a budoucí činnost této populární mládežnické organizace, na to co se povedlo, ale i na to, kde je bota tlači.

Přítomni byli Ondřej Vanke, tajemník českého Junáka, Míla Moravec, předseda hospodářské rady a Karel Vaněk, tajemník ústřední rady českého Junáka. Nejprve hovořil Ondřej Vanke:

„Letos tábořilo, asi 52.000 skautů a skautek na více než 2.000 táborech. My jsme mnohé tábory navštívili. Podívali jsme se, jakým způsobem jsou vedeny a musíme říci, že opravdu vedení je na úrovni. Vůdcové mají vůdcovské zkoušky a kvalifikaci, kterou od nich požadujeme, ale přesto si myslíme, že naše práce v náčelnictvech nekonečí a budeme muset mnohé zdokonalovat, protože chceme růst a být lepšími.

K tomu také sloužily lesní školy, kterých v letošním roce bylo šestnáct, osm chlapeckých a osm dívčích. Lesní škola je vlastně taková universita skautingu, kde se vůdcové, kteří již jsou kvalifikováni, učí opravdu kvalitně pracovat v součinnosti s přírodou. Na těch chlapeckých i dívčích lesních školách bylo dohromady 350 lidí. Samozřejmě byly školy rozdělené, protože vůdcové chlapeckých oddílů jsou připravováni trochu jiným způsobem, než dívčích. Další test, který nás nyní čeká, je Svojsíkuv závod s finále v Praze. Bude to test skautských zdatností, aktivit, které si děti naučily během dvou let.“

Předseda hospodářské rady českého Junáka Míla Moravec hovořil o skautingu z jiného, neméně důležitého pohledu:

„Podle jednotlivých zjištění byl poplatek za třídní tábor letos rozdílný. Od 850 až do 1.200 i víc korun. Nemyslím si samozřejmě, že by to bylo tím, že někde jedli bifteky a v jiném táboře že žili o vo-

dě a chlebu. Určitý rozdíl byl jistě dán dopravními náklady, vzdáleností tábořiště od místa výjezdu. Podstatné zvýšení nákladů se vyskytlo u oddílů, které tábořily v pronajatých zařízeních a už proto, že šlo o nově založené oddíly, které neměly vybudované svoje stále tábořiště, anebo proto, že nejsou dosud vyřešeny majetko-právní otázky, týkající se našich bývalých majetků. Byly totiž i takové případy, a to ne ojedinělé, kdy naše oddíly tábořily ve svých bývalých objektech a přitom za to musely platit nynějším majitelům, kterým jsme tato zařízení museli kdysi předat.

Na druhé straně se projevilo též vzrůstající ekonomické myšlení u mnohých oddílů, které si potraviny pro celý tábor nakupovaly ve velkoobchodech a ušetřily tak i pětinu nákladů na stravu. V souvislosti s financováním naší letní činnosti bych se rád zmínil o vydatné podpoře, kterou nám poskytlo naše ministerstvo školství. Český Junák obdržel dotaci ze státního rozpočtu na letní činnost ve výši 10 milionů korun. Je to oproti loňskému roku, kdy jsme dostali dva miliony sedm set, jistě podstatný vzrůst, který je dán i enormním zvýšením počtů tábořících dětí.

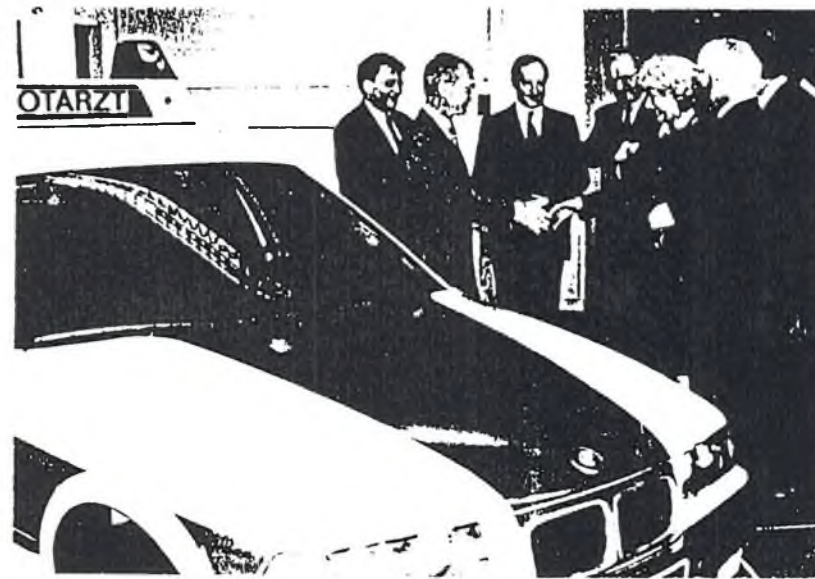
V současné době organizuje ústředí rozdělení další mimořádné dotace, kterou český Junák od ministerstva školství obdržel jako podporu na rekonstrukci a vybavení kluboven a táboreckých potřeb ve výši 5 milionů korun. Jde o relativně náročnou akci, neboť vzhledem k organizačnímu členění Junáka i anticentralistickému způsobu jejího řízení shromažďuje ústředí požadavky nižších složek nejdřív, abychom na tomto základě mohli rozhodnout o jejich rozdě-

lení. Za tím účelem naše hospodářské zařízení JUN Praha nyní projednává s některými dodavateli hromadnou dodávku specifických potřeb jako jsou stany nebo stanové dílce, ale i např. litinové pláty na kamna. Nemůžeme vycházet z názorů, byť ojedinělých, že by stát nám měl poskytnout finanční dotaci a jenom na základě důvěry, že ji účelně využijeme. Zde je prostor pro pomoc starších bratří, kteří se už neúčastní přímo prací s oddíly.“

Jedním z nejdůležitějších problémů Junáka je navrácení jeho majetku. Hovoří o tom ústřední tajemník Karel Vaněk:

„Majetkoprávní otázky jsou předmětem našeho snažení číslo jedna. Výsledek je zatím stále žalostný. V současné době je navrácení majetků předmětem jednání jak Federální, tak i České vlády, řeší se kompetenční spory, hledá se někdo, na koho by se dalo ukázat prstem, že to protahování zavínal. Navrácení majetku se prodlužuje.

Pro ilustraci uvedu dva příklady. Junák patřil dům na Havlíčkově, později Soukupově, Senovážném, Gorkého, Senovážném a zase Gorkého náměstí v číslu 28. Tento dům dostal Junák z fondu národní obnovy v roce 1945. Bylo v něm ústředí a prodejna JUNU. V krátkém období naší existence však Junák nebyl zapsán jako majitel do pozemkových knih, podle nichž byl majitelem v r. 1940 NSDAP a v r. 1951 čs. ministerstvo vnitra. Již 15. ledna 90 jsme žádali o jeho navrácení nebo o náhradní řešení. My jsme nyní v prostorách budovy bývalého Socialistického svazu mládeže a v současné době máme výpověď stejně jako všechny další organizace, které zde mají své kanceláře. Opětovným dopisem na pana primátora jsme zahájili další jednání. A nyní, když byla vyfotována jiskřička porozumění a naděje, došlo na

(ky) Při otevření nového podniku mnichovské automobilky BMW v Norimberku převzala Olga Havlová na sklonku minulého roku nejmodernější sanitní vůz jako dar firmy Čs. společnosti pro podporu zdravotně postižených dětí. Manželka prezidenta republiky je její předsedkyní. Mluvčí mnichovské firmy při této příležitosti prohlásil, že dar je výrazem dobrých vztahů BMW k čs. vládě. Tehdy měl automobilový vládní park 14 vozů značky BMW. Od té doby jejich počet podstatně stoupl. V prosinci minulého roku zástupci obou vlád ČSFR převzali formálně 27 vozů pro Slovensko a 60 automobilů pro české země. Byly to vozy nejrozumnějšího typu od třídy 3 po třídu 7. To znamená, že čs. park vládních vozů jezdí převážně pod modrobílou vlajkou. Pro rok 1992 očekává mnichovská firma další otevření trhu v ČSFR a tím i zvýšenou poptávku po automobilech značky BMW. (Na obrázku Dr. Robert Büchelhofer, šéf prodejního oddělení vítá Olgu Havlovou, uprostřed prezident BMW Eberhard v. Kuenheim.)

magistrátu ke střídání stráží a můžeme zase začít znova.

Druhá záležitost: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy uspořádalo setkání zástupců všech organizací a stavů majetku Socialistického svazu mládeže. Junák vytvořil volné sdružení z organizací se stejným osudem, Ymkou, Yfcou, Ligou lesní moudrosti a Českou táboreckou unií. Toto sdružení předalo otevřený dopis ministru školství, mládeže a tělovýchovy a ministři kontroly se žádostí o rychlé řešení, neboť nelze do nekonečna čekat, aby členská základna v

klidu vyčkávala a stále se nic nestalo. Toto protahování, bez jakéhokoliv výsledku, vrhá nedůvěru nejenom na vedení těchto organizací, ale i na státní instituce, které jsou kompetentní pro řešení problémů.“

1883 založena ●

1945 zakázána ●

1969 obnovena

Sdělení č. 649 Charty 77/ Jiří Wonka propuštěn na svobodu.

Dne 29. května 1987 byl z ruzynské věznice propuštěn na svobodu Jiří Wonka odsouzený dne 26. května 1987 k jednomu roku odnětí svobody za údajné pobuřování. Jeho bratr Pavel byl v téže soudním procesu odsouzen k 21 měsícům nepodmíněně. O hlavním líčení jsme vydali sdělení č. 648, v němž jsme se dopustili několika chyb. Uvedli jsme omylem, že Jiřímu Wonkovi bylo vedle trestu uloženo ochranné léčení, také není pravda, že konflikt se dozorcem královehradecké věznice k němuž došlo 18.2. 1987 a dozorce se jmenuje Ivo Vyletal - byl vyvolán, že Jiří Wonka ~~zřekl~~ označil dozorce za fašistu. Tohoto přirovnání užil Jiří Wonka až poté, co byl dozorcem surově zbit. Ke konfliktu došlo proto, že nstr. Vyletal vyhazoval z osobních věcí Jiřího Wonky výstřižky z novin - mj. projevy M. Gorbačova na lednovém plénu ÚV KSSS, které ~~mu~~ vězen potřeboval k obhajobě. Jiří Wonka protestoval a současně řekl dozorcovi, že na něj podá trestní oznámení pro zanedbání předchozí zanedbání lékařské pomoci. Jiří Wonka dále uvádí, že ve vazbě byl obětí několika fyzických útoků, např. v září 1986 do jeho cely, v níž byl umístěn sám, vnikl muž v civilu spolu s neznámým dozorcem. Civilista J. Wonku sputal, zavázal oči, provokoval ho a posléze mlátil, kopal do přirození a páčil cigaretami na břicho, přičemž stopy mučení jsou patrné dodnes. K dalšímu útoku došlo v lednu 1987, kdy byl dozorcem kópán do ledvin. Poté co si stěžoval vcelenské prokuratuře na špatné zacházení, byl umístěn dne 15.2. 1987 na celu č. 28 tzv. zvláštního oddělení, kde bylo za prudkých mrazů rozbité okno. Na protest proti nelidskému zacházení držel Jiří Wonka ve dnech 18.2 - 2.3. 1987 hladovku. Jiřímu byl dvakrát v noci vhozen na celu provaz, aby se oběsil. Po zbití ve věznici Kradec Králové je Jiří ochrnut: těžce za sebou vleče nohu, ochrnutou má částečně i pravou ruku, má silné bolesti.

Jiří Wonka byl soudem uznán vinným pouze jedním ze žalovaných skutků, ostatních bodů obžaloby byl zproštěn. Tento jediný skutek, který byl posouzen jako pobuřování/podle § 10 odst.1 - tr. zák./, je ovšem kuriozní, spočívá v odeslání kritického dopisu ve formě socialistického závazku Jiřího Wonky Okresnímu podniku služeb v Náchodě, dne 29.4. 1986. Text dopisu ~~už~~ uvádíme v příloze.

Příloha :

Vyhlášení socialistického závazku
Okresní podnik služeb Náchod

Zjišťuji, že celá společnost je zachváčena právním nihilismem, kdy je zcela iluziorní žádat po našich státních a stranických orgánech a funkcionářích nějaké rozhodnutí nebo opatření. Stejně tak pokládám za iluziorní očekávat, že tito funkcionáři budou dodržovat právní řád.

Proto jsem se rozhodl přispět k odstranění stavu právního nihilismu jehož důsledky rozkládají celou společnost, a to jako poslanec SM FS ČSSR.

Dále budu usilovat o to, aby se v KSČ našlo zářivé jádro, které by bylo schopno se vypořádat se všemi negativními jevy. Dosud je takové vypořádání s negativními jevy, že jsou novinní zavinění do vězení a občerné perzekuování, když vysloví svůj názor. Většina občernů nemá tolik možnosti a vůle dovést svůj boj za spravedlnost do konce. Státu a společenskému zřízení se však pomstí jinek.

Kde však jsou komunisté ?

Nenajde se skoro žádný, který by měl odvahu vystoupit a říci svůj názor. Každý však mrtdí, že je malý pán a nemůže nic zmínit. Po straně si každý nechává a neschvaluje.

Nemám nic proti tomu, aby tento hodnotný závazek byl otisknán ve vlastník, třeba by a měl polk čtenáře.

Wonka Jiří

29.4. 1986

Ke článku v "Lidových novinách" o Pavlu Wonkovi z 28.3.92

Pravděpodobně i základě tohoto dopisu se najdou redaktoři, kteří jeho obsah jsou schopni vykládat jako kolaboraci s mocí, neřku-li konfidentství. Kde tito dámy a pánové žili? Pokud zrovna neseděli ve školních škamnách. I my, kteří jsme v tomto roce /1986/ strachy potili krev a když se nám někdy podařilo pozdravit předsedu KSČ "Dobrý den!", namísto obvyklého "Čest práci!" a hrđinsky o tom dlouze do noci manželkám vyprávěli, si musíme odplivnout.

V.H.

Poslední dobou se mi na naši, jak jiní říkají a jak i my říkáme, sametové a něžné revoluci - pominuli už i ten fakt, že každá sametová hladkoost a " něžnost " by měla mít své meze - začal nelíbit jeden konkrétní fakt v oblasti myšlenkové a slovní, a sice tvrzení a akcentování, že se naše revoluce týká posledních 21 let. A už vůbec se mi nelíbí, když se tvrdí, že jde pouze o další v řadě už několikátou reformu socialismu v naší zemi. Jsem vášnivým i věcným stoupencem hnutí předcházejícího jednoho měsíce a člen (doufám, že aktivní) Občanského fóra, ať už je toto členství chápáno lokálně, anebo celonárodně. Ostatně jsem stoupencem i myšlenek a hnutí, které mají ráz a rozměr mezinárodní, v pravdě celosvětový. A jako takový se cítím v rozpacích, když zaslechnu slova, hlasy a názory, že naše revoluce se týká pouze posledních 21 let, a že je to jenom reforma a obroda socialismu. Byla-li by to pravda, nemohu s tímto pojetím v žádném případě souhlasit. Chci doplnit, že toto pojetí z pochopitelných důvodů hlásají na prvním místě komunisté, marxisté a exmarxisté. Když vidím a slyším z televizní obrazovky i z jiných hromadných zdělovacích prostředků slova takového pana Mlynáře, žijícího další dobu v závěťi v pokojném západním exilu a pana Čisáře, zatrne mi. A v tu chvíli mi nezbyvá nic jiného, než pevně doufat, že většina moudrých a kompetentních osob našeho národa a vlády dokáže demaskovat jejich charaktery, cíle a skutečné úmysly.

Touto esejí chci za svou osobu vyjádřit pro současnou chvíli i do blízké i vzdálené budoucnosti dvě ze svých zásadních stanovisek - za prvé s kritizujeme-li vládnoucí komunistickou stranu a její ideologii, její struktury, organizace, její projevy a činy, pak nejenom za posledních 21 let, ale fakticky ode dne neregulárního uchopení moci vojenskými pučáky ze dne 25 února 1948. Za 41 roků násilné a násilnické nadvlády komunistické strany v naší zemi není světlého místa. Naše národní dějiny od února 1948 jsou jednou z nejtragičtějších epoch v naší historii. A troufám si jít tak daleko a prohlašuji, že svými zcela konkrétními způsoby to bylo období nejztrašnější, nejdrtivější a nejhrůznější pro náš národ, naši lidskou důstojnost, morální tvářnost, kulturu, politiku, ekonomiku a ekologii. Komunistická strana a její vůdčí marx-leninská ideologie zasadily naší zemi a našemu lidu několik smrtících ran (naštěstí jsme se díky Bohu přesvědčili, že to tak docela není).

Naše národy v průběhu naší historie a státnosti potrefilo veliké množství nepřifízivých událostí, situací, vlivů, ale ani komunistům přes jejich veškerou intenzivní snahu se, jak se zdá, nepodařilo naše národy docela zmodelovat podle svého obrazu, zdegradovat, zdegenerovat, mravně oslabit, i když všechno, anebo téměř všechno z těchto výše uvedených vlastností naší psychiku a morálku již zasáhlo, ovlivnilo a ovlivňuje. Několik generací našeho národa a dalších národů a námi koexistujícími v jednom státě si však komunisté mohou připsat na své konto zhoubného působení. Avšak - znovu opakuji, chvála Bohu - nepodařilo se jim naše národy úplně a trvale knokautovat, potlačit, umlčet, vyvraždit, pozavírat, případně ulasit jiskry principů lidských životů a nadčasových, věčných a všudypřítomných hodnot, ideálů a lidských obětí, křížů, utrpení, bolesti, odvahy a sebezáporů. Dějiny našeho národa pod macešským vedením komunistické strany (na dějiny KSČ před únorem a před druhou světovou válkou odkazují na hluboké, moudré a erudované studie a knihy I. G. Masaryka, Karla Čapka, viz. Proč nejsem komunistou z roku 1924 a Eduarda Beneše) jsou jednou velkou genocidou všech oblastí lidského života a dokonce i přírody, jednou velkou diskriminací, diferenciací společenského postavení a materiálních výhod jednou velkou krizí vzájemně se stíhajícími. Domnívám se, že nepatrné a kratičké uvolnění vyvrcholené v roce 1968 je z hlediska věčného, časového a historického něco tak bezvýznamného (i když nechci popírat všechno pozitivní, co tato léta přinesla), co nelze stále do nekonečna vymezovat a charakterizovat jako velký zářící světlý okam-

žik v našich dějinách. Předpokládám a chci v to současně věřit, že to většina našich lidí také tak reflektuje, že závažný rozdíl mezi událostmi pražského jara 1968 a listopadovými událostmi letošního roku je v tom, že v roce 1968 to byl skutečně jenom pokus o reformu socialismu, vycházel spíš zeshora a, co je nejpodstatnější, z komunistické strany. Mluvílo se o socialismu s lidskou tváří. Ale může mít vůbec socialismus jinou tvář, než lidskou? Jestliže někdy neměl, pak jaký je to socialismus? A my víme, že od února 1948 do roku 1968 neměl socialismus u nás s lidskostí naprosto nic společného. A obávám se, že ještě i v roce 1968 ji zahlédl jen tak z rychlíku. A doufám, že o posledních 21 letech v souvislosti s nějakou lidštější tváří socialismu si nedovolí nikdo něco tak nestoudného tvrdit a obhajovat. Pak se tedy vyvrací sama teze, že principy socialismu jsou správné. Jestliže my dnes revidujeme a odmítáme posledních 21 normalizačních a konsolidačních let a odvoláváme se na reformy v roce 1968, který prý zase revidoval předcházejících 20 let, tak nám vyjde jednoduchý matematický součet 41 let, které sice na etapy, ale přesto kritizujeme a musíme přes jejich různotvárnost v jejich celku odmítnout, zavrhnout, zatratit a nebojím se pronést v duchu současného sovětského filmu Fokání - prokletí!

Asi tomu chtěla Prozřetelnost, že se v roce 1968 nepodařilo něco, co by klemalo a brzdilo celá další dlouhá desetiletí vývoje našeho národa. Jdoučebně bych si přál v mnohých aspektech demytologizovat události 1968 a hodně tehdejších vlivných, politických i nepolitických osob. Naproti tomu revoluce listopadová letošního roku má jednak širší záběr a hlubší vhléd, jednak nevyplývala z řad komunistů, dále má masovější podporu lidí, a co je jedno z nejdůležitějších není nejdůležitější vůbec (a současně je to mé druhé stanovisko), nepovažuje se za reformu socialismu, marxismu a komunistické strany (i když i uvnitř této souběžně probíhají s většími či menšími úspěchy pokusy o svou vlastní reformovatelnost nebo změnu), ale o kvalitativní i historickočasový návrat do období k tradicím, ke kořenům a k přímé vyhlenkové, humánní i politicko-státní kontinuitě k naší republice první, symbolizované předně osobností T. G. Masaryka. Uznáváme v našich národních dějinách i celou plejádu dalších osobností a autorit, at už z řad katolických, reformačních, humanistických nebo obrozeneckých, které jsou pro mnohé z nás zosobněnými symboly kulturnosti, mravnosti, humanismu, víry a politiky. Duchovní identita našeho národa je značně pestrá a každý z nás si může najít a identifikovat vlastní kořeny duchovní vlivy a autority, ke kterým se hlásí. Tak jsem já pochopil naši nedávnou historii, naši současnost a v to doučám do budoucnosti. Doučám, že se ve svých postřezích nemýlím, jinak bych to považoval za zlé, moc zlé...

JULIUS AUGUSTIN VARGA

"Ošišán jež" 19.1.1990

"Res publica" č.15/92

NEVLASTNÍ DĚTI

V období, kterému se později říkalo "pražské jaro", se většině Čechoslováků začal otevírat svět. Pro mne to ale začalo téměř o rok dříve dodnes nedoceneným gestem slovenského spisovatele Ladislava Mňačka. Zatímco hysterická antisemitská státní propaganda - nejostřejší od padesátých let - zhušťovala ovzduší, skončila Šestidenní válka, aniž by Israel byl vehnán do moře. Československo přerušilo, jako celá východní Evropa s výjimkou Rumunska, diplomatické vztahy s Tel Avivem. Mňačko na protest emigroval, pochopitelně nelegálně, do Izraele.

Mňačkův protest přerušil ohlušující ticho. O židovství, o židovských dějinách, o antisemitismu se už nemohlo mlčet. Pod tlakem probouzejícího se veřejného mínění se museli vyslovit i vládnoucí komunisté. Jeden z nich, člen toho tzv. politbyra, to tehdy vyslovil naplno: "Tam, kde se jedná o nejbohatší zásoby ropy na světě, nemůže být řeč o morálce."

Světy se otevíraly, třebaže zatím pomalu. I pro mne. Přišla jsem poprvé do sálu Židovské obce v Maislově ulici, kterou jsem předtím jen procházela cestou na Starý židovský hřbitov nebo na filosofickou fakultu. Moji rodiče, ač Židé, nechtěli mít s obcí nic společného a varovali mne hlavně před tím, abych na obci cokoli, třeba i jen prezenční listiny, podepisovala. Nicméně se pro mne starý sál stal místem, kam jsem začala chodit ráda na přednášky, koncerty, setkání.

Obec přítomnost mladé generace vítala. Po několika měsících se k mému zděšení ve skupince mladých vytvořila prapodivná hierarchie. Nejvyššímu statutu se těšili ti, kteří měli čtyři židovské prarodiče. Kdo měl pouze jednoho, nestál za zmínku. Připisovala jsem tehdy toto myšlení zlomu, způsobenému nejprve

zkušeností Šoa a poté udržovanému stalinskou hrůzovládou. Nejedem z těch, kteří přežili tábory smrti se ocitl nedlouho po Osvětimi v táborech Gulagu. Jiní emigrovali, zbylí se stáhli do vnitřní emigrace v úzkých skulinách, které ještě zůstaly ve státem terorizovaném společenském prostoru. Anebo nechtěli vědět, že jsou Židé, a už vůbec nechtěli, aby to o sobě věděly jejich děti.

Jako Židovka podle halachy jsem se nemusela cítit osobně dotčena; nicméně mi to procentově počítání připadalo zvrácené. Ti mladí tenkrát vlastně vycházeli z definice norimberských zákonů, kterou pouze

Vysoká synagoga a radnice ze severovýchodu, kolem r.1900. Foto Z.Reach.

obrátili vzhůru nohama. Jinou definici (natož židovskou) neznali. Odkud by ji také měli znát? (Bylo asi čirým štěstím a nikoli mojí, nýbrž tátovou zásluhou, že mi předal něco z židovství, na rozdíl od mámy, jež byla jednou z těch, kdo chtěli na své židovství zapomenout.) Jak jsem po letech zjistila, šlo o problém obecnější. Ještě nedávno jsem tady v Amsterdamu četla text rozhovoru s holandskou televizní hlasatelkou, která o sobě tvrdila, že je "Židovka podle židovského zákona, neboť měla čtyři židovské prarodiče". Jen s velkou námahou se mi podařilo přesvědčit odpovědnou redaktorku,

aby ten nesmysl neotiskla. Při mých návštěvách Prahy po listopadu 1989 jsem si všimla, že lidé zde ještě pořád používají pojmy jako "poloviční Žid", "Mischling". Jak kdysi poznamenala Hannah Arendtová, asimilace antisemitskému prostředí obnáší často asimilaci antisemitismu: pohled Žida na sebe a na židovství prisma antisemitismu.

Podle halachy je Žid ten, jehož matka je Židovka, nebo ten, kdo přestoupil na židovství a stal se členem židovské obce. Mnozí tedy neprávem - z ignorace či z předsudku - považují židovský zákon za "rasistický". Ale ani "rození" Židé nemají příliš právo pohlížet s despektem na ty, kteří se o své židovství přičinili vlastní volbou, učením a chováním. Měli by z vlastní historie vědět, že tito lidé mnohdy vytvořili pro židovství velké hodnoty.

Judaismus tradičně nezná misijnářství. Stát se Židem není snadné nikoli proto, že by židovství bylo tak výlučné, jak se mnozí omylem domnívají, ale proto, že takový krok je závažný a že jeho následky jsou závazné jak pro dotyčného jednotlivce, tak pro židovské společenství. Halacha má jednu velkou nevýhodu. Ty, které vyloučí ze židovství, nejsou nikým zcela akceptovány. Bývají - z obou stran - vystaveni tlaku, aby se jednoznačně prokazovali. Neschopni tomu dostát, zakoušejí nevýhody židovství, aniž by se těšili jeho výhodám. Výsledný vnitřní zápas vyúsťuje často v katastrofu.

Celá situace má za následek existenci Židů potýkajících se s nejistotou o své identitě. Spektrum reakcí je široké, pohybuje se mezi popřením a různými formami pře-kompenzování. Je dobré říci, že odpovědnost zde spočívá nejen na jednotlivci, ale také na židovských společenstvích. Neznalost na jedné straně a dogmatický výklad halachy na straně druhé vytváří židovské "nevlastní děti". V čem potom spočívá židovská etika a moudrost?

Poprvé otištěno v holandském týdeníku *Nieuw Israëliësch Weekblad*, 4.březen 1988. Napsala a pro *Roš chodes* přeložila Věra Ebels-Dolanová. (Redakčně upraveno.)